

Riigikogu põhiseaduskomisjoni istungi protokoll nr 82

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 09. veebruar 2021

Algus 14.00, lõpp 14.50

Juhataja: Toomas Kivimägi (esimees)

Protokollija: Karita Karotam (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Kalle Grünthal, Andrei Korobeinik, Oudekki Loone, Lauri Läänemets, Paul Puustusmaa, Urmas Reinsalu, Marko Torm, Mart Vörklaev

Komisjoni ametnikud: Erle Enneveer (nõunik-sekretariaadijuhataja), Karin Tuulik (nõunik), Helin Leichter (nõunik)

Kutsutud: Riigikogu avalike suhete osakonna kommunikatsioonijuht Epp-Mare Kukemelk

Päevakord:

1. Kollektiivse pöördumise: Välisstudengite ja -töötajate võimalus Eestis õppida ja töötada arutelu
2. Kohtute haldamise nõukoja liikme nimetamine
3. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivse pöördumise: Välisstudengite ja -töötajate võimalus Eestis õppida ja töötada arutelu

Karin Tuulik märkis, et kollektiivse pöördumisega soovitakse säilitada kehtiv olukord elik ettepanek on mitte muuta välismaalaste seadust. Kollektiivse pöördumisega tehakse ettepanek säilitada olemasolev olukord välisstudengite ja -töötajate Eestis õppimiseks ja töötamiseks, samuti nende pereliikmetele. Lisaks tehakse ettepanek COVID-19 levikust tingitud liikumispiirangute kehtestamisel ja soovitakse, et ei kehtestataks karmimaid piiranguid väljastpoolt Euroopa Liitu ja Schengeni ala tulevatele inimestele. Pöördumine on ajendatud Vabariigi Valitsuse eelmise aasta 14. septembril algatatud eelnõust 241 SE. Kollektiivsete pöördumiste menetlemist reguleerib RKKTSi § 18² ja see näeb ette, et komisjon peab pöördumist arutama kolme kuu jooksul ja seisukoha kujundama kuue kuu jooksul pöördumise menetlemisse võtmisest. K. Tuulik sõnas, et seisukoha kujundamise tähtaeg on veebruaris. Riigikogu kodu- ja töökorra seadus (edaspidi RKKTS) § 152¹³ näeb ette, milliseid otsuseid saab komisjon kollektiivse pöördumise menetlemisel teha. Need otsused on, kas 1) algatada eelnõu või olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu; 2) korraldada avalik istung; 3) edastada ettepanek pädevale institutsioonile seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks; 4) edastada ettepanek Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks ja

pöördumisele vastamiseks; 5) esitatud ettepanek tagasi lükata või 6) lahendada pöördumises püstitatud probleem muul viisil. K. Tuulik sõnas, et komisjoni vastuse kavandis on pakutud viimast varianti, kuna pöördumine on ajendatud juba algatatud eelnõust, seega komisjon eelnõud algatama ei hakka. Vahepeal on koalitsioon vahetunud ning seetõttu oleks kõige kohasem kasutada viimast punkti ja pöördumises püstitatud probleem lahendada muul viisil ning tuua välja, et kaalutakse eelnõu edasist menetlemist lähtuvalt uuest koalitsioonilepingust.

K. Tuulik lausus, et vastuskirjas on välja toodud, et ühest küljest on vaja tagada riigi julgeolek ja avalik kord ning kontroll migratsiooni üle, aga samas tuleks hoida Eesti välitüdengitele ja -töötajatele atraktiivsena. Mis puudutab koroonakriisist tingitud liikumispiirangute kehtestamise küsimust, siis sõnas K. Tuulik, et kehtiv Vabariigi Valitsuse korraldus näeb ette, et liikumispiiranguid ei kehtestata mitte kodakondsuse alusel, vaid tulenevalt sellest, millisest riigist inimene saabub ja milline epidemioloogiline olukord selles riigis valitseb.

Toomas Kivimägi küsis, kas keegi soovib avaldada arvamust vastuskirja kavandi suhtes, kuna pöördumine on kõigile teada ja seda on ka põhiseaduskomisjonis põhjalikult arutatud 27. oktoobril.

Kalle Grünthal lausus, et pöördumine tugineb Vabariigi Valitsuse poolt vastuvõetud otsusele, mis on ka kollektiivses pöördumises välja toodud. Vabariigi Valitsus võttis otsuse vastu seetõttu, et piiramatute ja kontrollimatute tudengite saabumine on ohtlik Eesti julgeolekule. K. Grünthal märkis, et põhiseaduskomisjoni liikmetele andsid julgeolekuasutuse esindajad ülevaate ning seletasid piirangute vajalikkust. Ta leidis, et kuna põhiseaduskomisjoni liikmed on vahetunud, siis oleks mõistlik kuulata uuesti julgeolekuasutuse esindajate seisukohti. Teiseks lahenduseks pakkus ta tugineda RKKTS § 152¹³ punktile 5 ning põhiseaduskomisjon lükkab esitatud ettepaneku tagasi.

Urmas Reinsalu sõnas, et kollektiivse pöördumise saab jagada kaheks osaks. Üks on noorte praktiline mure selle üle, et kolmandatest riikidest Eestisse õppima tulemist soovitakse piirata. Teine pool on liikumispiirangute kehtestamine. Eesti poolt seatud COVID-19 piirangud võimaldavad Eestisse tulla kõikidest maailma riikidest, kui järgitakse üldiseid ohutusnõudeid. Tegelikult kehtestasid piirangud hoopis ülikoolid, sügisel vähendasid ülikoolid välistudengite osakaalu. U. Reinsalu leidis, et vastuskirjas peaks olema välja toodud, et kehtiv õigus võimaldab inimestel Eestisse õppima tulla, aga ülikoolid on pidanud enda kaalutlustel tarvilikuks täiendavalt piiranguid kehtestada. U. Reinsalu lisas, et kuna nüüd on uus koalitsioon, siis saab kasutada ka RKKTS § 152¹³ neljandat punkti ning küsida uue Vabariigi Valitsuse arvamust selle kohta. U. Reinsalu märkis, et üheks võimaluseks on ka see, et valitsus võtab eelnõu tagasi. Ta juhtis tähelepanu, et eelnõu 241 SE on eelmise valitsuse poolt väga põhjalikult läbi mõeldud ja kaalutud.

Oudekki Loone nõustus, et ühelt poolt tuleks välistudengeid rahustada ja kinnitada, et ka COVID-19 leviku tingimustes võtab Eesti riik neid vastu. Ülikoolidega tuleks arutada, kas on mõistlik karme piiranguid kehtestada. Samuti on oluline mõelda Eestisse õppima asunud inimeste pereliikmetele ning ka sellele, et need üliõpilased võivad hiljem Eestisse elama jääda. Selle teemaline arutelu on olnud terav ning seda võiks edasi arutada või küsida valitsuse arvamust. O. Loone märkis, et talle ei meeldi, et vastuskirja kavandis on viidatud koalitsioonileppele. See tõstab koalitsioonileppe kõrgemaks, kui see on. Koalitsioonilepe on poliitiliste jõudude omavaheline poliitiline dokument, mitte seadusandlik paber. Komisjoni ametlikes vastustes ei ole hea koalitsioonileppele viidata. O. Loone tegi ettepaneku selle osa ümber sõnastada, kus on viide koalitsioonileppele.

Andrei Korobeinik märkis, et kollektiivses pöördumises on välja toodud kaks murekohta. Üheks on COVID-19 levikuga seotud piirangud ning teine on kavandatav välismaalaste seadus. Uuel koalitsioonil võivad välismaalaste seadusega olla teised plaanid. Piirangute osas on ka ülikoolidel oma roll ning sellesse ei saa riik sekkuda. A. Korobeinik nõustus, et üheks võimaluseks on küsida valitsuse arvamust.

Paul Puustusmaa sõnas, et ta nõustub kõikide varasemate mõtete ja argumentidega. Eriti O. Loone märkusega, et viide koalitsioonileppele ei ole sobilik. Ta märkis, et eelnõu 241 SE oli koalitsioonierakondade poolt põhjalikult läbi analüüsitud. Tegelikuses ei saa olla selles eelnõus väga suurt ohtu ning pigem võib see olla meedia poolt tekitatud hirm. P. Puustusmaa nõustus, et võiks kaaluda kollaktiivse pöördumise tagasilükkamist või küsida valitsuse arvamust.

Lauri Läänemets toetas koalitsioonilepingule viite väljavõtmist. Ta sõnas, et ta pole kindel, kas oleks vaja küsida valitsuse arvamust, kuna põhiseaduskomisjon on võimeline ka ise selle otsuse langetama. Kui põhiseaduskomisjonile käisid julgeolekuasutuse esindajad ülevaadet andmas, siis seal ei öeldud, et kõik välisriikidest tulijad on Eestile suureks ohuks. Detailidesse laskudes toodi välja, et kõikidest Eestisse saabujatest on rikkumisi korda saatnud vaid neli-viis inimest. Need olid väga väiksed rikkumised nagu näiteks liiklustrahv.

Mart Võrklaev toetas vastuskirja kavandit ning lisas, et pöördumine on ajendatud eelnõus 241 SE väljatoodud punktidest, mis pöördujatele ei meeldinud ning samuti kehtestatud piirangutest. Pöördujate hirm on põhjendatud just seetõttu, et koroonat nime all prooviti mõnda piirangut karmimalt rakendada, kui see oli vajalik. M. Võrklaev sõnas, et kui teised komisjoniliikmed ei soovi panna sisse koalitsioonilepingu viidet, siis selle võib ümber sõnastada ning lisada, et hetkel ei ole selgust, mis eelnõuga 241 SE edasi saab. Samuti võib lisada lause, et põhiseaduskomisjon on arvamusel, et Eesti on avatud ekspertidele ja oskustööjõule, kes jagavad Eesti väärtusi.

Kalle Grünthal lausus, et julgeolekuasutuste esindajate ettekandest selgus, et kinni on peetud mitmeid isikuid, kes on olnud ohuks Eesti riigi julgeolekule. Kontrollimatu inimeste juurdevool on ohuks Eesti riigi julgeolekule, kuna julgeolekuasutustel puudub võimekus seda inimeste hulka kontrollida ja selleks ei jätku inimesi. K. Grünthali arvates peaks veelkord kuulama ära julgeolekuasutuste esindajate arvamuse. Eelmisel korral ütlesid julgeolekuasutuste esindajad, et kontrollimatu inimeste massi koondumine ühte riiki on toonud kaasa terrorismilaine ja Eesti peab tegema kõik selleks, et Euroopas toimunud halvad asjad ei kanduks Eestisse.

Toomas Kivimägi leidis, et põhiseaduskomisjon peaks kujundama tänasel istungil seisukoha ning saatma kollektiivse pöördumise esitajale vastuskirja. Kuna kollektiivne pöördumine on saanud eelmise aasta 6. augustil, siis sellele vastamise tähtaeg on kuus kuud, mis sai täis mõni päev tagasi. T. Kivimägi märkis, et ta ei soovi alahinnata kollektiivsete pöördumiste tähtsust, samas pole mõistlik algetada ka uut eelnõu, kuna antud juhul on sisuline vaidlus 241 SE üle. T. Kivimägi nõustus M. Võrklaeva arvamusega, et hetkel pole lõplikku seisukohta, mis sellest eelnõust edasi saab.

T. Kivimägi tegi ettepaneku, et kui komisjoni liikmeid häirib viide koalitsioonileppele, siis selle osa võib välja jätta, küll aga peaks kirjas olema välja toodud sisulised seisukohad. T. Kivimägi nõustus K. Grünthali ettepanekuga, et kuna põhiseaduskomisjonis on uusi liikmeid, siis mingil ajal võiks kutsuda julgeolekuasutuste esindajad ülevaadet andma, aga see ei saa

olla põhjus, miks jätta kollektiivse pöördumise esitajatele vastamata. T. Kivimägi sõnas, et igal võimalusel soovib ta erinevate teemade puhul küsida ka Vabariigi Valitsuse seisukohti, aga antud juhul võtaks see täiendavat aega ning seda ei oleks mõistlik teha. T. Kivimägi lausus, et kui see, mida U. Reinsalu rääkis, peab paika, siis võib kirjas välja tuua ka selle, et ülikoolid on ise kehtestanud piiranguid ning sellest ei saa seadusandjat süüdistada.

T. Kivimägi märkis, et vastuskirjas ei ole võetud põhimõttelisi seisukohti ega sisulisi positsioone, vaid rõhutatakse kõikide erakondade jaoks olulisi põhimõttelisi seisukohti. Vastuskirjas on välja toodud, et riigil on tõhus võimalus kontrollida välismaalaste Eestis viibimise eesmärki, kontrollides nende töötamise või õppimise tingimuste täitmist. Komisjon märgib, et ühelt poolt on oluline hoida Eesti atraktiivsena nii välisstudengitele kui ka -töötajatele, teisalt tuleb ära hoida elamislubade ja viisade väärkasutust ning ebaseaduslikku sisserännet, et tagada turvalisus, avalik kord ja riigi julgeolek.

Kalle Grünthal nõustus, et koalitsioonileppe viite võiks jätta välja. Samas tegi ta ettepaneku tuua viimasesse lausesse sisse julgeoleku olukorra temaatika ja lisada sõna „julgeoleku“. Ta tegi ettepaneku sõnastada vastuskirja kavandi viimase lause esimene pool nii: „Välistööjõu kaasamisel arvestatakse Eesti tööjõuturu ja julgeoleku olukorda“.

Oudekki Loone nõustus T. Kivimägi ettepanekutega. O. Loone sõnas, et oluline on viidata ülikoolide poolt kehtestatud piirangutele. Tema arvates on õige mõte võtta välja koalitsioonileppe viide. Lisaks leidis ta, et ei peaks kaks korda julgeolekut rõhutama, kuna ühes lauses juba on kirjas, et tuleb ära hoida elamislubade ja viisade väärkasutus, et tagada turvalisus, avalik kord ja julgeolek. Üliõpilaste migratsiooni liigne julgeolekustamine avalikus diskussioonis ei ole mõistlik.

Toomas Kivimägi nõustus O. Loone viitega, et ühes lauses juba on julgeolekut mainitud ning seda ei peaks tegema kaks korda. T. Kivimägi sõnas, et julgeolekuoht võib küll teatud juhtudel olla probleem, aga see ei ole nii suur, et seda peaks mitu korda välja tooma.

Paul Puustusmaa tegi ettepaneku jätta välja lause, et „Eestisse on eelkõige oodatud need välismaalased, kes soovivad panustada Eesti arengusse ja kelle siinviibimine on kooskõlas avalike huvidega ning Eesti tööjõuturu vajadustega.“. P. Puustusmaa arvates on see lause segadust tekitav ning annab hinnanguid selliste argumentide alusel, mida ei ole olemas.

Toomas Kivimägi nõustus P. Puustusmaa ettepanekuga. T. Kivimägi küsis, kas liikmed soovivad lisada viite ka ülikoolide poolt kehtestatud piirangute kohta.

Urmas Reinsalu leidis, et vastuskirjas võiks märkida, et kehtivas õiguses ei ole täiendavaid koroonapiiranguid nendele inimestele, kes soovivad Eestisse töötama või õppima tulla, kõigile kehtivad üldised piirangud. Välja on toodud, millistest riikidest tülles on vaja jääda eneseisolatsiooni, millistest ei ole vaja jääda. Pöördumise sisu on tegelikkuses olnud eksitav ning saanud alguse ülikoolide poolt kehtestatud piirangutest.

Toomas Kivimägi märkis, et lisame siis kirjale lause: „Komisjon juhib tähelepanu asjaolule, et Eestisse sisenemisel õppimise eesmärgil ei ole üldistele eneseisolatsiooninõuetele täiendavaid koroonaviirusest tingitud liikumispiiranguid kehtestatud.“.

Paul Puustusmaa tuletas meelde, et varasemalt tehti ettepanek küsida Vabariigi Valitsuselt arvamust.

Toomas Kivimägi vastas, et tema ei pea antud juhul vajalikuks Vabariigi Valitsuse arvamust küsida, kuna kollektiivsele pöördumisele vastamiseks ettenähtud kuus kuud on juba täis saanud. Ta lisas, et soovib alati küsida Vabariigi Valitsuse arvamust, kuid antud juhul ei ole see mõistlik. T. Kivimägi lausus, et kuna keegi hääletust ei soovinud, siis kollektiivse pöördumise vastuskirja sisuga on põhiseaduskomisjoni liikmed konsensuslikult nõus.

Otsustati:

1.1 Saata vastuskiri kollektiivse pöördumise esitajale (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Kivimägi, Andrei Korobeinik, Oudekki Loone, Lauri Läänemets, Paul Puustusmaa, Urmas Reinsalu, Marko Torm, Mart Võrklaev).

2. Kohtute haldamise nõukojade liikmete nimetamine

Erle Enneveer tõi välja, et esimese ja teise astme kohtuid haldab kohtute haldamise nõukoda, milles on 11 liiget. Seaduse järgi kuulub sellesse nõukotta kaks Riigikogu liiget. Riigikogus on olnud tava, et nõukotta kuuluvad põhiseaduskomisjoni esimees ja õiguskomisjoni esimees, kellel on kahe peale üks asendusliige, kelleks on põhiseaduskomisjoni aseesimees. Hetkel on kohtute haldamise nõukojade liikmeteks Anti Poolamets ja Jaanus Karilaid ning aseesimeheks Lauri Läänemets. Kuna A. Poolamets ei ole enam põhiseaduskomisjoni liige, siis on ettepanek nimetada kohtute haldamise nõukojade uueks liikmeks põhiseaduskomisjoni esimees Toomas Kivimägi.

Paul Puustusmaa tõi välja, et kohtute haldamise nõukoda on oluline organ, mille töös on kasulik osaleda. P. Puustusmaa lausus, et samas peab arvestama sellega, et kohtute haldamise nõukojade koosolekud on tavaliselt väga pikad. Need kestavad ühe terve päeva ning mõnikord isegi kaks päeva. Koosolekud toimuvad kord Tallinnas, kord Tartus.

Toomas Kivimägi sõnas, et kui nõukojade koosolekud peaksid kestma kaks päeva, siis ta on nõus jagama seda koormust aseesimees L. Läänemetsaga.

Otsustati:

2.1. Määrata kohtute haldamise nõukojade liikmeks Toomas Kivimägi (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Kivimägi, Andrei Korobeinik, Oudekki Loone, Lauri Läänemets, Paul Puustusmaa, Urmas Reinsalu, Marko Torm, Mart Võrklaev).

3. Info ja muud küsimused

Muid küsimusi ei tekkinud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Toomas Kivimägi
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Karita Karotam
protokollija